

Campsentelles, 17
2014

CENTRE D'ESTUDIS SANTFOSTENCs

AMICS DE CABANYES

Apunts d'un caçador (II)

JAUME TORRENTS SUÑOL

Publiquem aquí la segona part del treball que va escriure fa uns anys¹ Jaume Torrents Suñol, una de les persones que més bé coneix el terme municipal de Sant Fost, les seves muntanyes i boscos, els seus camps i camins. Torrents Suñol, jubilat ja fa uns anys, va ser molt de temps guarda del vedat de caça i al mateix temps policia municipal. La caça va ser una de les seves aficions preferides. Aquí teniu, doncs, la resta de text, on ens parla dels animals que ha anat observant al llarg dels anys. (La redacció).

Aus rapinyaires diürnes

Actualment estan totes protegides per la Llei de Caça vigent des d'abril de 1970, apareguda al BOE del dia 6 del mateix any. El Reglament va aparèixer els dies 30 i 31 de març de 1971. D'aleshores ençà s'han endurit molt les penes per a tot aquell que mati una au rapinyaire tant diürna com nocturna.

(1) Aquestes notes o apunts van ser escrits vers 1997, originàriament en castellà. La primera part d'*Apunts d'un caçador* es va publicar a *Campsentelles*, 15 (2012).

De fet aquí poques en queden i és una pena, perquè algunes espècies sí que poden danyar una mica la caça però sempre cacen primer els individus malalts o tarats, són els que tenen menys defenses; comparat amb el bé que fan a l'agricultura, la diferència és enorme. A més, han prohibit als taxidermistes embalsamar cap d'aquestes espècies sota penes molt severes.

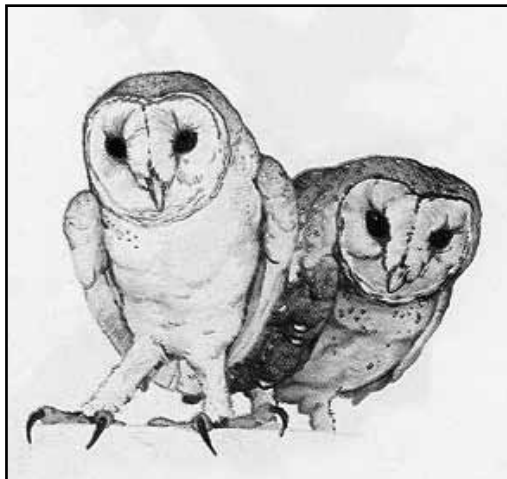
Antigament hi havia espècies que eren tan abundants que les autoritats premiaven a qui les caçava, premis que pagaven els ajuntaments, estant regulat per la Llei del 16 de març de 1902; el seu reglament fou aprovat en 1903. Aquesta llei en permetia la caça de moltes espècies, però també protegia d'altres a les quals consideraven beneficioses per a l'agricultura. Com tot, feta la llei feta la trampa, i la trampa era que ningú es cuidava de vigilar la caça. I ja se sap que les lleis no serveixen de res si no hi ha interès a fer-les complir. Un dels ocells rapinyaires més abundants era l'esperver i alguns més de diürns, cosa que actualment és molt estrany veure un d'aquests ocells.

Els rapinyaires nocturns

Eren molt més abundants i n'hi havia unes quantes espècies: mussol banyut, mussol comú, òliba i xot. Abans eren molt abundants, però com la majoria de rapinyaires, estan desapareixent molt ràpidament de les nits de Sant Fost. Tots aquests ocells no sé per què ens feien molta por als nens, especialment al fer-se de nit amb els seus crits. I el que més l'òliba, ja que ens deien els vells que de nit entrava als cementiris i es menjava els ulls dels morts.

Quan jo vaig començar a caçar a la darrerria dels anys 40, no es respectava res i es disparava a tot el que volava o es movia. Els grans ens deien "Ocell que vola a la cassola"; alguns així ho feien, però en aquells anys era més per necessitat de menjar una mica de carn que per la qualitat d'aquesta. Aquestes espècies nocturnes feien niu a les cases i edificis vells, als forats de les seves parets i també als forats d'arbres vells. El seu menjar princi-

pal són petits rosegadors i ocellets. Són tots beneficiosos per a l'home i hauríem d'aprendre a respectar-los en comptes de matar-los. La forma de vida moderna està acabant amb aquestes espècies, morint-ne molts per la contaminació i altres moltíssims estavellats contra els fars dels automòbils.

*“L’òliba ens feia molta por als nens,
ja que els vells ens deien que entraven de nit als cementiris...”.*

La llei de 1902²

Ja protegia a tots els petits ocells insectívors. En aquells llunyans temps ja sabien que aquests ocells eren els encarregats de netejar d’insectes i llavors els camps, sent molt més beneficiosos vius que no pas morts. Però és la història de sempre: se’n caçaven a milers amb tota mena de ginys inventats per destruir: trampes, llaços, xarxes i tot el que es pot imaginar servia, al cap i a la fi per fer només bones fregitel·les o paelles d’arròs amb aquests petits i simpàtics ocells que el seu únic pecat era ser massa confiats. Posaven cartells a les escoles perquè els nois no els matessin o no destruïss-

(2) Es refereix a la Llei de caça de 16 de maig de 1902, vigent fins a la nova llei promulgada el 1970.

sin els seus nius, però tot era inútil, res de res. Al principi del passat segle a les zones rurals pocs col·legis n'hi havia, i ningú no es preocupava de vigilar les activitats dels nois; molts d'ells ja els preparaven els seus pares en totes les arts de la caça furtiva. A més a més en alguns llocs era part de la lluita per la supervivència, ja que consideraven que la caça era de tothom i propietat d'aquell que l'agafava. Aquest estat de les coses va començar a canviar amb la promulgació de la nova llei de caça de 1970.

Va ser quan la major part dels terrenys es van atermenar. Es van endurir els càstigs i, el més elemental, en la majoria dels vedats es van posar guardes. Això va significar que la gent dels pobles, que havia de pagar per practicar la seva afició i no podien fer de furtius, aquests eren els qui informaven al guarda de les activitats dels seus veïns, o del que veien a la muntanya; d'aquesta manera hi ha molts guardes cobrant un de sol, cadascú vigila els altres i ningú no es fia de ningú. Sobre aquest tema tinc molta experiència acumulada durant 25 anys de vigilar el vedat de Sant Fost i Martorelles i de veure casos de tots els colors imaginables. Fins aquell moment ningú no es preocupava dels qui paraven xarxes, vesc o trampes; als caçadors d'escopeta, mentre no els prenguessin els conills i perdius, ja estaven contents. Alguns escopeters tenien alguna baralla perquè els prenién les trampes o els gossos, si hi havia algún ocell agafat, se l'emportaven, o quan corrien i trepitjaven la trampa aquesta es disparava quedant agafada la pota del gos fins a perdre-la. Aquestes batusses acabaven amb uns quants insults per ambdues parts i s'ha acabat el bròquil.

La caça amb xarxes i vesc està permesa amb una sèrie de limitacions: 1) Tenir llicència per a la caça d'ocells fringíl·lids per al cant. 2) Ser soci d'alguna societat ocellaire i assistir als concursos que s'organitzin. 3) Només es poden caçar mascles; les femelles s'han de deixar anar immediatament. 4) No es pot matar cap ocell encara que sigui d'altres espècies; de les permeses només un nombre determinat d'exemplars de cada espècie. 5) Les xarxes han d'estar homologades amb un precinte que diu: Departament de la Generalitat corresponent. 6) Els dies de caça estan limitats en nombre determinat a cada comunitat.

Ocells cantaires permesos per engabiar

Cadenera, gafarró, passerell i pinsà, i algun altre que es poden caçar segons la llei però sempre vius. Els que són insectívors estan completament prohibit matar-los sigui pel mitjà que sigui; només estan permesos els tords, merles i estornells, però amb armes de foc. Alguns ocells molt abundants antigament han desaparegut o gairebé desaparegut dels terrenys de Sant Fost, com el rossinyol, el millor cantor que hi havia. S'hi estava només a l'estiu alegrant amb el seu cant la nit; només parava de cantar les dues o tres hores centrals de la nit; no es podia engabiar perquè es moria de seguida. Molts ocellets van desaparèixer l'any 1962 arran de la gran nevada, ja que el fred i la fam va matar-ne moltíssims. Un d'aquests desapareguts és la cogullada; des d'aquella data no n'he vist cap al poble. Era un ocell de mida entre el pardal i el tord, feia força mal als sembrats, però també els netejava d'insectes. Molts insectívors estan en perill d'extinció pels mètodes de conreu: els plagicides maten insectes i els ocells que se'ls mengen.

Esquirol

Un dels mamífers més abundants als nostres boscos era el simpàtic esquirol. D'això fa uns 50 o 60 anys. En aquells temps era una veritable dedicació per a alguns caçadors la caça d'aquests petits rosegadors. N'hi havia que només es dedicaven a ells, assolint bones preses, però sempre se n'aconseguia algun als llocs on abundava el pi blanc o pi bord, i també a mas Llombart als pins anomenats americans. Sentien veritable gola pels pinyons d'aquestes espècies. Alguns els caçaven per embalsamar-los i tenir-los d'adorn, i uns altres per menjar-se'ls; la seva carn és una mica forta, amb sabor a resina, però feien un arròs de primera. Pelats eren com un conill petit; si eren joves farien un bon rostit.

La seva caça era relativament fàcil, passant sense gossos per sota dels pins i en silenci; deixaven caure la pinya que estaven menjant, tan sols feia falta una bona vista per veure'l entre les branques del pi, ja que sabia

camuflar-se molt bé. Són molt àgils ja que salten d'una branca a una altra a grans distàncies. Alguna vegada si se sabia que a la copa d'un pi n'hi havia un i no es veia des de sota, es copejava el tronc amb el peu o amb una pedra i llavors saltava a un altre pi, o es movia: era el moment del tret. Sempre se sabia on n'hi havia pel rastre de pinyes esmicolades que deixaven al terra. Quan eren més bonics de veure era quan dos o tres s'empaitaven per les branques dels arbres: tan aviat eren dalt com baix, aguantant-se a sobre de branques tan primes que semblava impossible que s'hi poguessin aguantar.

Avui es pot dir que han desaparegut de les nostres muntanyes, primer pels incendis forestals que han arrasat el seu hàbitat i per la persecució que se'ls feia per part dels caçadors, que en no haver-hi una altra caça ens hi dedicàvem. Ara, quan ja és massa tard, estan protegits per la llei, estant prohibit matar-los i també embalsamar-los per a adorn. No crec que mai més es recuperin.

“L'esquirol era un dels mamífers més abundants als nostres boscos, però avui es pot dir que gairebé han desaparegut”.

Altres mamífers

Quan jo vaig començar a caçar eren els anys 50. En aquella època als terrenys de Sant Fost els animals de caça més grossos que el conill eren la guineu i els teixons. Els més perseguits pels caçadors eren els primers pel mal que feien als animals de caça: es menjaven els conills, nius i cries joves de perdiu i tot el que arreplegaven, corri o voli. S'organitzaven batudes quan acabava la temporada de caça menor, amb permís governatiu. L'encarregat de demanar-lo era el Sr. Anton Xicola (el Músic), era el president de la *Hermandad Sindical de Labradores y Ganaderos*. Aquest permisos només autoritzaven a matar, a part de la guineu, altres depredadors com la geneta, gats salvatges, turó i fagina, i com és natural el teixó pel mal que fa a l'agricultura. Els permisos eren per a cinc o sis batudes; eren força efectives pel nombre de captures. No sé si fins aquests darrers anys han continuat amb aquests permisos, però fa pocs anys sí que es continuaven treient permisos per a batudes de depredadors, garses incloses.

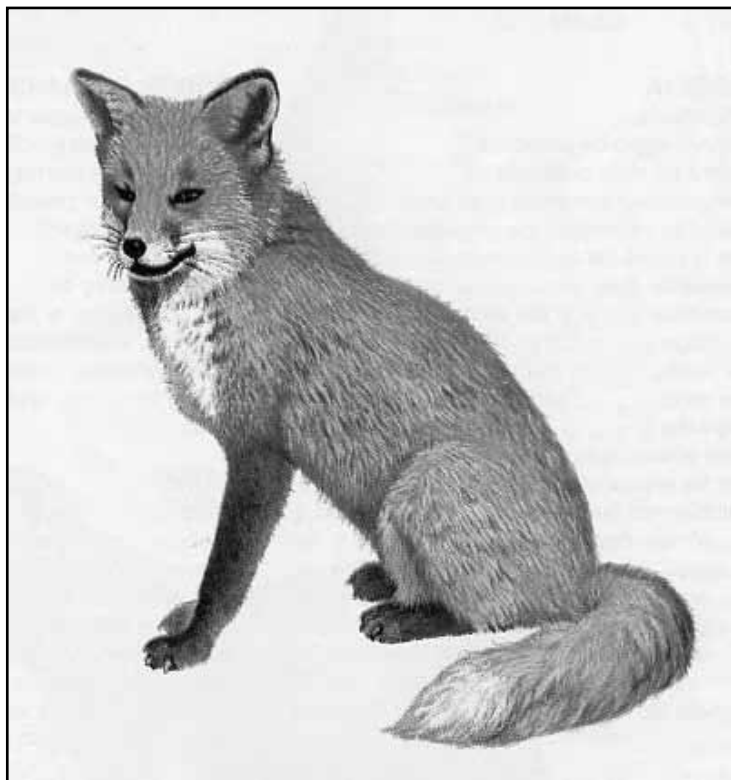
Guineu

La guineu comú és encara força abundant als boscos de Sant Fost i Martorelles. És un animal nocturn i els seus caus són subterranis; es necessiten bons gossos per a perseguir-los, ja que són molt lleugers i astuts. A llocs de malesa molt espessa com són els nostres boscos, el caçador ha d'estar molt quiet i atent per poder-li disparar quan creua un camí o una petita clariana; si quan vol creuar un camí sent un petit soroll ja no el creua, i si està obligat a fer-ho, travessa d'un salt com si volés. Vaig a explicar una anècdota que em va passar una vegada al principi de ser jo guarda del vedat La Marta.

Era l'any 1974 o 1975; en una batuda amb permís d'ICONA es va ficar una guineu en un cau poc profund. Se'n van anar a buscar eines i amb poca feina van aconseguir matar-la traient-ne a més a més quatre o cinc guineus joves. Aquestes les van agafar vives, gairebé totes, però quan

van arribar a Can Torrents Vell, van agafar-ne les mortes i en comptes d'amagar-les les van lligar al capó d'un cotxe i, apa!, a passejar el trofeu pel poble fins a Ca la Xica de Martorelles. Hi havia gent dels dos pobles: allí es van fer fotos tots els qui van voler com si d'un acte heroic es tractés, però alguna d'aquestes fotos va ser portada a *La Vanguardia* i no van mancar les crítiques i repulsa als autors de tal barbaritat. Jo me'n vaig lliurar perquè tot allò em feia mala espina i no vaig deixar que em fessin fotos.

Actualment resten algunes guineus però no se'ls presta massa atenció perquè el seu principal aliment és el conill i aquest és gairebé inexistent.

“La guineu comú és encara força abundant als boscos de Sant Fost i Martorelles”.

Teixó comú

Aquest és un mustèlid força gros, no pas d'alçada però si força llarg i molt rodanxó. És de color gris amb les parts inferiors negres; el cap amb bandes blanques i negres. És nocturn i posseeix unes urpes molt poderoses. Un dels seus aliments preferits eren els pèsols, fent grans destrosses en aquests sembrats. Quan hi havia vinyes gairebé a totes entre els ceps se sembraven pèsols; quan tenien les beines tendres a punt de collita, el teixó feia grans danys, no es menjava tota la beina, la partia pel mig menjant una mica de cada. Per això en necessitava molts, destrossant-ho tot. Era el malson dels pagesos. S'estava a l'aguait als camps però se'n mataven pocs ja que de nit ells no tenen la vista massa bona, però l'olfacte i l'oïda els tenen molt fins, per la qual cosa era difícil poder-los disparar i només a les nits que hi hagués un bon clar de lluna.

“A l'entrada del camí de Mas Llombart, prop d'on hi havia la caseta dels caminers, hi havia unes teixoneres molt importants i molt fondes”.

Com dormen de dia a profundes teixoneres excavades al terra, durant la temporada de caça no se'n mata cap perquè no se'n troben. Quan acabava la temporada de caça a l'hivern i teníem poca feina, si algú sabia d'alguna teixonera que hi hagués algun individu dins, ens reuníem uns quants joves i algú de no tan jove però amb ganes de treballar, ens dedicàvem a rebentar la teixonera per eliminar-los. Algunes vegades havíem tingut èxit: un cop a les alzines de Can Lladó, a prop de la Font de les Eures, vam treure'n dues d'un cau.

Un altre dia ens vam reunir almenys vint homes armats de pics i pales i vam treballar moltes hores i amb ardor en unes teixoneres molt importants que hi havia prop de l'entrada del camí de Mas Llobart i la carretera B-500, on hi havia les casetes dels caminers. Allí vam treballar molt però resulta que eren massa fòndes i no vam aconseguir res. Els anys 1993 i 1995 vaig matar un teixó cada any, però patrullant de nit, atropellat amb el cotxe, els dos gairebé al mateix lloc al torrent de Can Torres. Entre els incendis i les urbanitzacions no crec pas que en quedin gaires, no pas per manca de menjar ja que mengen de tot, ja siguin cucs de la fusta com insectes, fruits, raïm i fins i tot escombraries.

Mustèlids

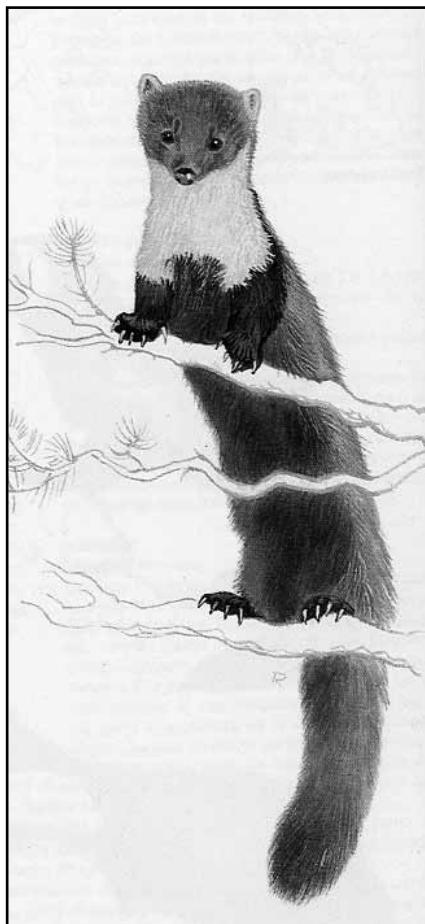
Fagina, turó o fura salvatge, marta i mostela. Aquestes quatre són força semblants en costums i mode de comportar-se. La **fagina** és molt semblant a la marta, però la taca de la gola i el pit és blanca. El llom és de color gris. És un depredador molt feroç i és capaç d'entrar a les granges per caçar gallines, conills i ànecs. Pot ser que encara quedi algun exemplar. Els caçadors catalans l'anomenem gorja blanca.

Turó. És una mica més petit que la fagina; és de color marró fosc, el cap una mica més clar. Quan es troba en perill segrega una olor molt forta (d'aquí li ve el nom llatí de *putorius*). La versió domèstica es fa servir en la caça del conill. L'any 1993 en vaig veure un a prop de la Font Better.

De llavors ençà no n'he vist cap més. De ben segur que en queden molt pocs exemplars en llibertat.

Marta. Va ser escollida com a mascota de la Societat de Caçadors de Sant Fost i Martorelles. Té una mida semblant a la fagina (uns 40-55 cm de llarg) i és tota de color marró amb una gran taca groga o carbassa a la gola. Actualment en queden molt poques.

Mostela. De tots els mustèlids és en l'actualitat el que més abunda a Sant Fost tot i que el seu nombre també ha minvat. Es troba al bosc però també a prop de les cases als pellers i a les piles de llenya. És molt petita (uns 20 cm) i destaca com a caçadora de ratolins. Xucla la sang de les seves preses; és d'un color marró vermellós per sobre i blanca a la part inferior.

“La marta va ser escollida com a mascota de la Societat de Caçadors de Sant Fost i Martorelles, però en queden molt poques”.

Geneta o gat mesquer

S'identifica amb facilitat per les taques negres damunt una capa de pell gris fosc i una cua llarga formant anells blancs i negres. Havien estat molt abundants a la Península ibèrica. És un carnívor nocturn i s'enfila als arbres amb gran agilitat i per camuflar-se quan sent un perill, especialment quan els gossos segueixen el seu rastre. Ara en queden pocs exemplars; com en moltes ocasions la causa són els incendis en matar-ne moltes i deixar-les sense el seu hàbitat

natural. Al principi del segle passat es considerava un animal perillós, no dubtava a entrar a l'interior dels corrals de les masies i matar gallines, ànecs, conills i qualsevol animal de pèl o ploma que trobés mentre no fos més gran que un ànec o una gallina. Com tenia el costum de repetir les visites i sempre entrava pel mateix camí, els pagesos l'agafaven amb trampes. No fa gaire un veí de la carretera de Badalona que tenia coloms va trobar a faltar-ne algunes i va veure el rastre de plomes. Pensant que podia ser un gat li va parar una trampa i l'endemà es va trobar amb una geneta caiguda a la trampa. La casa és Can Jaume Toni. L'any 1992 vaig veure'n una de nit al costat de les casetes dels caminers a la carretera de la Conreria. I a l'agost de 1996 a la nit amb els llums del cotxe en vaig veure una al costat de l'església de Cabanyes i una altra a Can Torres.

Gat domèstic

El gat domèstic propi d'aquests voltants és l'europeu, el qual fou introduït pels romans. És una raça molt variada segons el color del pelatge, però molt uniforme en el que respecta a la mida i la morfologia. De tots és conegut el seu caràcter independent i el seu marcat instint caçador. Alguns s'acostumen a la muntanya i poden considerar-se com a silvestres.

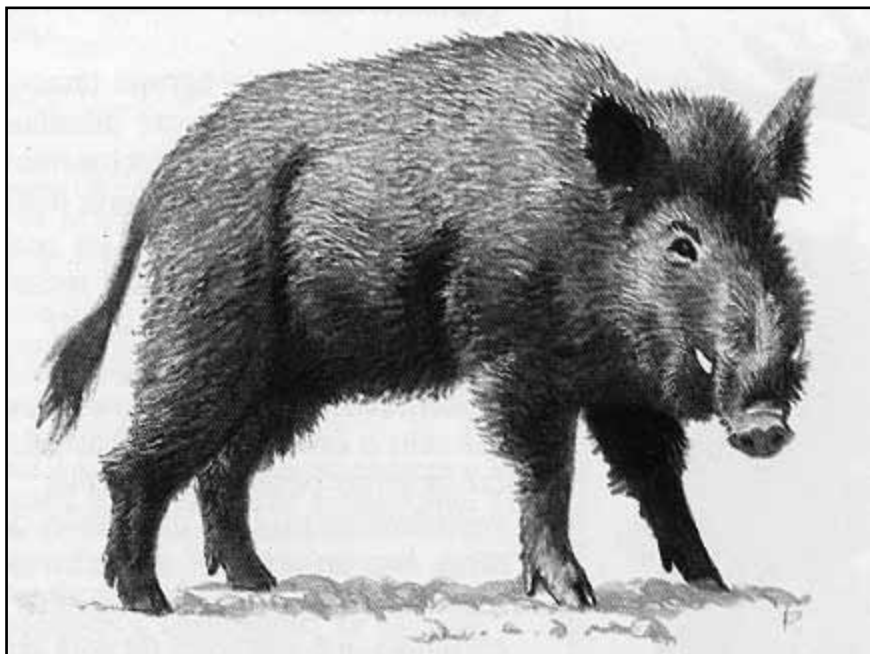
Porc senglar

La caça del porc senglar és, sens dubte, la més emocionant de les que es puguin practicar a Espanya. El porc senglar té quasi la mateixa forma que el porc domèstic però difereix d'ell per tenir el pèl més atapeït, més hirsut i més llarg; les orelles més llargues i punxegudes; el color més fosc i els ullals més llargs, forts i aguts. És l'únic paquiderm que viu a Europa en estat salvatge, però la destrucció dels boscos i la caça incessant han reduït en gran manera el seu nombre.

El porc senglar sent veritable aversió a l'asfalt; si pot evitar creuar una carretera ho fa, i si ha de creuar-la a la força moltes vegades ho fa per sota un pont. De nit a les carreteres han causat més d'un accident

als automobilistes; si un cotxe normal dona de ple a un porc senglar d'uns 50 quilos o més, algunes vegades el porc senglar mor però el cotxe pateix grans danys.

Els porcs senglars neixen amb un pèl especial fet d'estries que van del cap a les extremitats posteriors, alternativament vermellenques i grises. La mare roman a l'espessor del bosc amb els seus petits durant tres o quatre mesos. En aquest període vigila sense descans i atesa l'agudesia de la seva oïda i del seu olfacte, és molt difícil sorprendre-la. Si els petits són atacats, els defensa amb coratge indòmit, no tan sols contra els gos-sos sinó contra l'home. Després de quatre mesos, les estries dels garrins desapareixen i la pell adquireix una tonalitat gris més aviat ben clara. En experimentar que la unió fa la força, els garrins estan junts i mai no abandonen la mare en la qual intueixen la força protectora.

“La caça del porc senglar és, sense dubte, la més emocionant de les que es puguin practicar”.

Cap als dos anys i mig senten la crida de l'amor i això els separa definitivament. Ara els petits senglars, els garrins, ja són adults. Des dels dos anys les seves dents canines han passat els llavis i s'estan convertint en perillosos ullals. Com al porc, al senglar li agrada rebolcar-se al fang. Tant si estan sols com si van en bandada són astuts i desconfiats. La seva vista és feble però la seva oïda és extraordinària i el seu olfacte finíssim. Quan busca aliment camina sempre contra el vent i si troba menjar abundant menja amb gana sense oblidar mai la vigilància.